

Іванова В.М.

асистент

Чеберяк А.О.

студент,

Україна, м. Мелітополь

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПРИРОДООХОРОННА СКЛАДОВА ЛАНДШАФТІВ УКРАЇНИ

Ключові слова: екологічний туризм, природоохоронна складова, ландшафти, природні ресурси, рекреаційна діяльність, екологічна освіта, туристична інфраструктура.

Keywords: ecotourism, environmental component, landscapes, natural resources, recreational activities, environmental education, tourism infrastructure.

Термін «екотуризм» був запроваджений на початку 80-х років ХХ ст. мексиканським Гектором Цебаллосом і трактувався ним як мандрівка до відносно спокійних або незабруднених, природних областей з певною метою вивчення, споглядання та задоволення пейзажем, його дикими рослинами та тваринами, а також будь-якими існуючими культурними проявами [1]. Як визначають дослідники, поняття «екотуризм» довгий час мало невизначені межі й на даний час лишається дискусійним.

Туристи від спілкування з природою отримують певний фізичний, інтелектуальний, психологічний та емоційний запас міцності та здоров'я при мінімальних оборотних впливах на природу, місцеві мешканці отримують соціальні й економічні стимули до збереження природи та традиційного природокористування [1]. Таким чином, ми можемо сказати, що у найбільш загальному розумінні, «екотуризм» є формою активного відпочинку з екологічно значущим наповненням – особливий напрямок рекреаційної діяльності людей, які будують свої взаємовідносини з природою та іншими людьми на основі взаємної вигоди, взаємоповаги та взаєморозуміння.

Моделлю збалансованого використання природних ресурсів і, водночас, компромісною формою наближення природи до людини став екологічний туризм. Стратегічна мета екотуризму – рекреаційна діяльність, лімітована ресурсним потенціалом чи потребами збереження природного довкілля [2].

На основі аналізу визначення екологічного туризму, можна виділити основні види екотуристичної діяльності:

- екологічний туризм задовольняє та стимулює бажання людини спілкуватися з природою шляхом цілеспрямованих подорожей на недоторкані та мало змінені ділянки природи, які представлені національними і природними парками, пам'ятниками природи, заповідниками тощо;

- екологічний туризм поєднує екологічну освіту, відпочинок і розваги для мандрівників та визначає чіткі правила їх поведінки;

- екологічний туризм відзначається відносно слабким негативним впливом

на природне середовище і є практично єдиним видом використання природних ресурсів даної території;

- екологічна діяльність запобігає негативному впливу на природу і культуру, заохочує туроператорів і туристів до охорони навколишнього середовища та соціально-економічного розвитку території;
- розвиток екологічного туризму повинен бути вигідним місцевому населенню і не повинен суперечити його інтересам і соціально-економічному розвитку;
- екотуризм пропонує місцевому населенню не тільки працювати в якості обслуговуючого персоналу, але й продовжувати жити на території, яка охороняється та займатися на ній традиційними видами господарювання;
- екологічний туризм – це туристична діяльність на природі, яка приносить прибуток з метою збереження природного середовища та покращення рівня життєдіяльності місцевого населення;
- основні цілі екологічного туризму це: екологічна освіта, виховання почуття особистої відповідальності за долю природи та її окремих компонентів, підвищення культури взаємовідносин людини з природою, підтримання етичних норм поведінки в природному середовищі, відновлення духовної та фізичної сили людини, забезпечення повноцінного відпочинку в умовах природного середовища.

Екологічний туризм з його величезним рекреаційним та пізнавальним потенціалом покликаний сформувати суспільну свідомість щодо охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів, донести до людей важливість питань захисту навколишнього середовища [3]. На основі цього виділяють три основні складові екотуризму:

природоохоронна складова – реалізується за рахунок мінімізації впливу на природне середовище а участі туристів і туроператорів у програмах по захисту навколишнього середовища;

екоосвітня складова – передбачає наявність в екотурі елементів екологічної освіти та просвіти (пізнання природи, отримання туристами нових знань, навичок та вмінь не просто поведінки у природі, а спілкування з нею);

етнотолерантна складова – проявляється у повазі інтересів місцевих жителів, шанобливого ставлення до них, повазі та дотриманні місцевих законів, а також у загальному внеску туризму в соціально-економічний розвиток певної території.

Україна, на відміну від інших європейських держав, визначається найбільшим розмаїттям ландшафтних комплексів, значним історико-культурним, етнічним та генетичним надбанням і саме тому, раціональне використання туристично-рекреаційного потенціалу слід розглядати як один з діючих засобів розв'язання проблем її економічного розвитку, стабілізації екологічної ситуації та забезпечення належного рівня якості життя населення. Наявність багатих і різноманітних природних ресурсів в нашій державі високі гори, глибокі ущелини й каньйони, геологічні об'єкти, природні парки з недоторканими ландшафтами, флорою та фауною тощо – створюють можливість для стрімкого розвитку різних видів туризму. Великий еко-туристичний потенціал України дає багато можливостей для захисту навколишнього середовища та розвитку туризму.

Завдяки екологічному розвитку туризму можна позитивно впливати на певний регіон, через що він може бути важливим компонентом іміджевої політики

окремих територій нашої держави. У зв'язку з цим, більшість національних парків і заповідників у перспективі ставлять перед собою завдання формування конкурентоспроможного бренду своїх територій з метою привабити потік вітчизняних і іноземних туристів.

Отже, екологічний туризм задовольняє всі існуючі потреби екологічно орієнтованого попиту, але при цьому розвивається, щоб забезпечити такими самими можливостями прийдешні покоління. Так, на зіткненні важливих природоохоронних, економічних і соціальних проблем сучасності, виникла концепція екологічного туризму як одного з найважливіших засобів стійкого розвитку природних ландшафтів.

На сьогодні в Україні щорічно проводяться десятки симпозіумів і конференцій, присвячених екотуризму, а також світові конгреси, що збирають сотні учасників – мандрівників і вчених, бізнесменів, політиків і що в свою чергу свідчить про важливість орієнтування нашої держави на розвиток екотуризму.

На території України є достатньо сприятливі умови та ресурси для розвитку екологічного туризму. Але низький рівень розвитку туристичної інфраструктури призвів до того, що екологічний туризм відстає від загальносвітових тенденцій.

Дане дослідження не є завершеним, так як дана проблематика ще не раз повертатиме увагу науковців, становитиме предмет їхніх досліджень в галузі географії та туризму, що переконливо свідчить про важливість розглянутого нами питання.

Список використаних джерел та література

1. Гетьман В. Теоретичні конструкції екотуризму в Україні.//Туризм сільський зелений. – 2008. №4. – С. 7-8.
2. Дмитрук О.Ю. Економічний туризм: Навч. Посіб. – К.: Альтерпрес, 2004. – 189 с.
3. Зубко Ю. Державна підтримка та механізм сприяння розвитку екологічного туризму в Україні.// Туризм сільський зелений. – 2008. №4. – С. 8-10.